

Toelichting voor docenten

Eindronde Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2013

Verantwoording

© 2013 Stichting Aardrijkskunde Olympiade Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Auteurs: Rob Adriaens, Thea Hooyman, Hugo Kramer, Hans Maas,
Lody Smeets

Advies: Arij Eijsberg, Thea Hooyman, Maarten Kimmel, Harrie Mennen,
Thomas de Leeuw, Bart Pijpers, Ruud van Roon, Lieuwe Veerman

Eindredactie: Rob Adriaens, Lody Smeets

Vormgeving omslag: Studio Oude Vrielink bv

Vormgeving binnenwerk: Cito, afdeling MMS en Rita Kleise

De Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2013 wordt mede mogelijk gemaakt door bijdragen van:

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
- C.M. Kan-Instituut voor onderwijs in Geografie en Planologie en Internationale Ontwikkelingsstudies, FMG-UvA
- Cito, Instituut voor Toetsontwikkeling, Arnhem
- Faculteit Aard- en Levenswetenschappen, Vrije Universiteit Amsterdam
- Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen
- Faculteit Geowetenschappen, Universiteit Utrecht
- Fontys Lerarenopleiding Tilburg
- Het Kadaster
- Hogeschool HAS Den Bosch
- Hogeschool van Amsterdam
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- Hogeschool Utrecht, Archimedes Lerarenopleiding
- Hogeschool Rotterdam
- KNAG, Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap
- Noordhoff Atlasproducties, Groningen
- Radboud Universiteit Nijmegen
- Saxion, Hogescholen, Deventer en Enschede
- SLO, Nationaal expertisecentrum voor leerplanontwikkeling
- Topografische Dienst, Emmen
- Uitgeverij ThiemeMeulenhoff
- Unie van Waterschappen

Toelichting voor docenten

Aanwijzingen voor de corrector

Algemene regels

- 1 De correctiecommissie past het scoringsvoorschrift toe.
- 2 De correctiecommissie bepaalt de eindscore.
- 3 De correctiecommissie van de Olympiade bepaalt de rangorde van de kandidaten, die deelnemen aan de eindronde.
- 4 De uitslagen van voorronde en eindronde zijn bindend. Deelname aan de Olympiade impliceert aanvaarding van deze condities.

Scoringsregels

- 1 De corrector vermeldt de scores per (deel)vraag in de kantlijn van het werk. De totaalscore van iedere kandidaat wordt op een aparte lijst vermeld.
- 2 Bij het scoren van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen hele punten geoorloofd. Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.
- 3 Een volledig juiste beantwoording van een vraag levert het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.
- 4 Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 62 scorepunten toegekend worden.
- 5 Indien een gegeven antwoord niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.
- 6 Indien in een gegeven antwoord een gevraagde verklaring, uitleg of berekening ontbreekt, dan wel foutief is, kunnen geen punten worden toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven.
- 7 Bij de 'uitlegvragen' wordt gelet op de volledigheid van de uitleg. Bij een volledige uitleg moet een oorzaak en een gevolg worden gegeven als dit in de vraag is aangegeven. Voor zo'n volledige uitleg zijn meestal 2 scorepunten te verdienen. Bij een 'beredeneervraag' moet het antwoord uit een aantal stappen bestaan. Het aantal stappen correspondeert met het aantal scorepunten. Voor een uitleg of redenering die gedeeltelijk juist is, kan de beoordelaar 1 scorepunt toekennen.
- 8 Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 9 Indien een kandidaat bij een opsomming meer antwoorden geeft dan er expliciet gevraagd worden, dan komen alleen de eerst gegeven antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
- 10 Bij sommige vragen moet er eerst een keuze gemaakt worden die vervolgens toegelicht / beargumenteerd moet worden. Vaak wordt er dan voor deze keuze geen score toegekend maar wel voor een juiste / passende toelichting / argumentatie.

Het verdient aanbeveling de correctie van het werk per vraag uit te voeren en tijdens de scoringsprocedure de volgorde van de antwoordbladen enkele keren te wijzigen. Dit om ongewenste beoordelingseffecten tegen te gaan.

Beoordeling

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave A Oorlog in Mali

1 maximumscore 1

De juiste indeling in deelgebieden is:

- (licht tropisch woud en savanne met) zelfvoorzienende akkerbouw en extensieve veeteelt in het zuiden
- extensieve veeteelt in het midden
- improductief gebied in het noorden

2 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- het zuiden van Mali staat een deel van het jaar onder invloed van de ITCZ, het noorden helemaal niet 1
- waardoor er in het zuiden voldoende neerslag valt voor akkerbouw en in het noorden zo weinig neerslag valt dat het land niet in gebruik kan worden genomen voor landbouwdoeleinden / alleen gebruikt kan worden voor extensieve veeteelt 1

3 maximumscore 2

- kaartblad 219 1
- verwoestijning/uitbreiding van de woestijnen, verzilting/vorming van zoutbodems en bodemaantasting door wind 1

4 maximumscore 3

Een juiste redenering is:

- doordat de regen soms (lang) uitbleef/ door de uitbreiding van de woestijn 1
- trokken de Toareg met hun vee naar zuidelijke gebieden waar nog wel water/weidegrond aanwezig was 1
- waarbij conflicten ontstonden met de akkerbouwers over het schaarse water / de schaarse ruimte 1

Vraag	Antwoord	Scores
5	maximumscore 2	
	Juiste redeneringen zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> • de Toeareg waren gewend rond te trekken met hun vee 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • waarbij ze zich niets aantrokken van landsgrenzen / zich meer oriënteerden op gebieden in de buurlanden dan op het zuiden van Mali. 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • Bij het trekken van de landsgrenzen in Noord-Afrika is het leefgebied van de Toeareg in meerdere landen komen te liggen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • de Toeareg zijn echter nog steeds georiënteerd op hun grensoverschrijdende leefgebied (en dus minder op bijvoorbeeld het land Mali) 	1
6	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat de economische positie van de Toeareg verslechterde doordat er alternatieven kwamen voor de kamelenkaravanen, zoals bijvoorbeeld het vervoer per vrachtwagen.	
7	maximumscore 2	
	Uit de redenering moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • veel Toeareg als (huur)soldaten voor Kadafi werkten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • en na diens val (met veel wapens) terugkeerden naar Mali om daar de strijd met het regeringsleger aan te gaan 	1
8	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat Frankrijk de voormalige kolonisator van Mali was.	
9	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • uranium 	1
	Uit de uitleg moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • Frankrijk voor de energievoorziening erg leunt op kernenergie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • waardoor Frankrijk het uranium uit Niger erg hard nodig heeft 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave B Stromboli

1	maximumscore 3 Uit de beschrijving moet blijken dat	
	• er subductie plaatsvindt	1
	• waarbij de wegduikende plaat smelt	1
	• en magma richting het oppervlak beweegt	1
2	maximumscore 2	
	• de hoge viscositeit/taaiheid/stroperigheid	1
	• het hoge gasgehalte	1
3	maximumscore 3 Uit de beschrijving moet blijken dat	
	• de vulkaanuitbarsting leidde tot lavastromen (op de noordwestelijke helling)	1
	• waarbij de helling instabiel werd en er een aardverschuiving optrad	1
	• waarbij veel puin in zee stortte en een tsunami ontstond	1
4	maximumscore 2	
	a - kraterpijp	
	b - magmakamer	
	c - lavastroom	
	d - pyroclastica / vulkanische bommen	
	e - as-/lavalagen	
	Indien vijf begrippen juist	2
	Indien vier of drie begrippen juist	1
	Indien minder dan drie begrippen juist	0
5	maximumscore 2	
	• Hawaïaanse type: het magma vloeit soepel / zonder explosies uit de vulkaan	1
	• Vesuvius- / Pliniaanse type: een zeer explosieve uitbarsting (waarbij een grote kolom van pyroclastica ontstaat) als gevolg van langdurige drukopbouw in de magmahaard	1

Opgave C Groei- en krimpregio's

1 maximumscore 3

- Zuidelijk Flevoland: bevolkingsgroei
Demografisch kenmerk: geboorteoverschot / vestigingsoverschot.
Liggingkenmerk: ligging dichtbij het economische kerngebied van Nederland 1
- Noordoost-Groningen: bevolkingskrimp
Demografisch kenmerk: sterk vergrijsde bevolking / vertrekoverschot
Liggingkenmerk: perifere ligging 1
- Zuid-Limburg: bevolkingskrimp
Demografisch kenmerk: sterk vergrijsde bevolking / vertrekoverschot
Liggingkenmerk: perifere ligging 1

2 maximumscore 3

Juiste demografische oorzaken zijn:

- natuurlijke aanwas (doordat de bevolking relatief jong is) 1
- binnenlandse migratie / re-urbanisatie 1
- buitenlandse migratie 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 4

	Bevolkingsgroei in de grote steden Kans	Bevolkingsgroei in de grote steden Bedreiging	Bevolkingskrimp op het platteland Kans	Bevolkingskrimp op het platteland Bedreiging
economie	er zullen nieuwe bedrijven worden aangetrokken / een grotere afzetmarkt en/of arbeidsmarkt biedt meer mogelijkheden voor bedrijven		het platteland kan interessanter worden voor landbouw-bedrijven / recreatie en toerisme / dienstverlening voor ouderen	bedrijven zullen verdwijnen / de lokale economie kan instorten / de arbeidsmarkt wordt een beperkende factor
leefmilieu		de concentratie van mensen (en bedrijven) in de steden zal leiden tot een concentratie van vervuiling/afval	er komt ruimte beschikbaar voor natuur	
inwoners	er zullen meer en luxere voorzieningen komen	woonruimte in de steden wordt schaarser/duurder		voorzieningen zullen verdwijnen / de reistijd naar voorzieningen zal toenemen

Indien acht vakken juist ingevuld zijn	4
Indien zeven of zes vakken juist ingevuld zijn	3
Indien vijf of vier vakken juist ingevuld zijn	2
Indien drie of twee vakken juist ingevuld zijn	1
Indien minder dan twee vakken juist ingevuld zijn	0

4 maximumscore 2

- oude industriegebieden 1
- perifere plattelandsgebieden 1

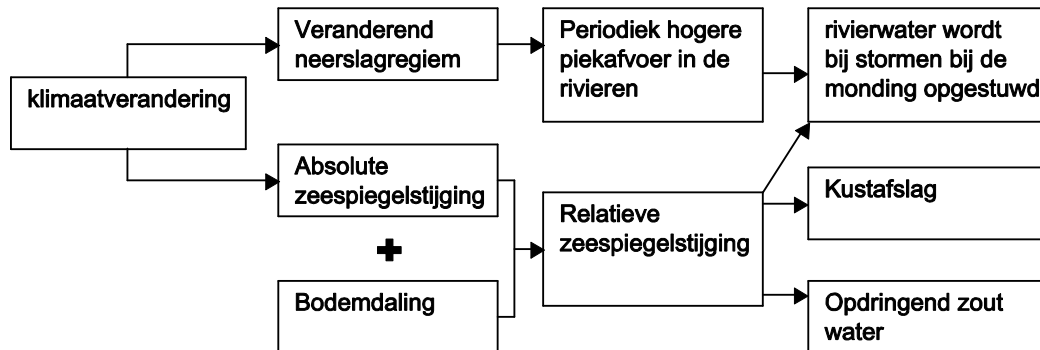
5 maximumscore 3

- de regio Madrid 1
- deze regio groeit als gevolg van de aantrekkingskracht van de hoofdstad / de concentratie van economische activiteiten in de centrale stad 1
- de andere regio's groeien door de vestiging van (buitenlandse) pensionado's 1

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 3	
	De juiste antwoorden zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zweden: de krimpregio in Midden-Zweden heeft weinig industrie en/of stedelijke centra/ de mensen trekken naar Zuid-Zweden/de regio Stockholm (waar meer werkgelegenheid is) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Finland: de krimpregio in het oostelijke merengebied heeft weinig industrie en /of stedelijke centra / de mensen trekken weg naar het zuidelijk kustgebied/de regio Helsinki (waar meer werkgelegenheid is) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Duitsland: na de hereniging van Oost- en West-Duitsland trokken veel Oost-Duitsers naar het westen / Veel regio's in het voormalige Oost-Duitsland kenden een hoge werkloosheid 	1
7	maximumscore 2	
	Uit het antwoord moeten de volgende twee elementen blijken:	
	<ul style="list-style-type: none"> • de krimp in deze regio kan worden tegengegaan door een investering in (wintersport)toerisme/ voorzieningen gericht op het gebruik van geneeskrachtige bronnen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • deze investering kan zorgen voor extra werkgelegenheid zodat het aantrekkelijker wordt om in het gebied te blijven of om er te gaan wonen 	1

Opgave D De wateropgave van Nederland

1 maximumscore 2



Indien alle antwoorden juist zijn ingevuld

2

Indien een of twee antwoorden onjuist zijn ingevuld

1

Indien meer dan twee antwoorden onjuist zijn ingevuld

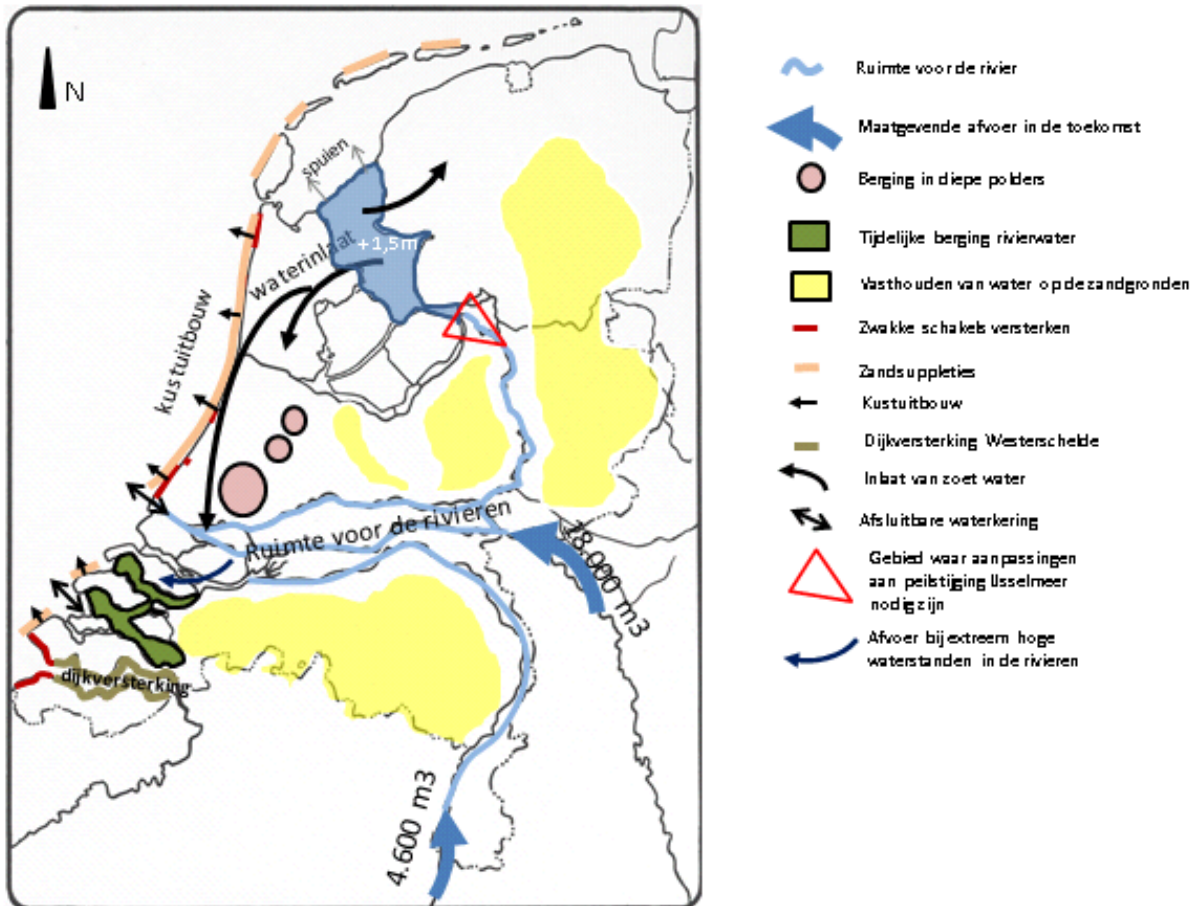
0

2 maximumscore 1

vasthouden

3 maximumscore 10

Onderstaande kaart geeft een voorbeeld van een juiste schematische weergave. Per onderdeel in de schematische tekening wordt een score van 0 (onvoldoende), 1 (voldoende) of 2 (goed) toegekend volgens het schema op de volgende bladzijde.



Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

	0	1	2
Zandsuppleties aan de kust en uitbouw van de kust in zeewaartse richting is aangegeven en toegelicht			
De Oosterscheldekering en de kering in de Nieuwe Waterweg als afsluitbaar-open verbinding is aangegeven en toegelicht			
De dijkverhoging in de open Westerschelde is aangegeven en toegelicht			
Bergingsgebied Krammer-Volkerrak Zoommeer -, Grevelingen (en evt. Oosterschelde) is aangegeven en toegelicht			
Ruimte voor de Rivier en Maaswerken is aangegeven en toegelicht			
Afvoer extreme rivierafvoeren via Zuidwestelijke delta is aangegeven en toegelicht			
Berging in diepe droogmakerijen is aangegeven en toegelicht			
Peilverhoging IJsselmeer, het spuien op de Waddenzee en de zoetwatervoorziening voor West- en Noord-Nederland is aangegeven en toegelicht			
De invloed van de peilverhoging van het IJsselmeer op de IJsseldelta is aangegeven en toegelicht			
Het vasthouden van regenwater in de hoger gelegen gebieden is aangegeven en toegelicht			
Totaalscore			

De totaalscore gedeeld door twee levert het aantal scorepunten op.